Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-3740

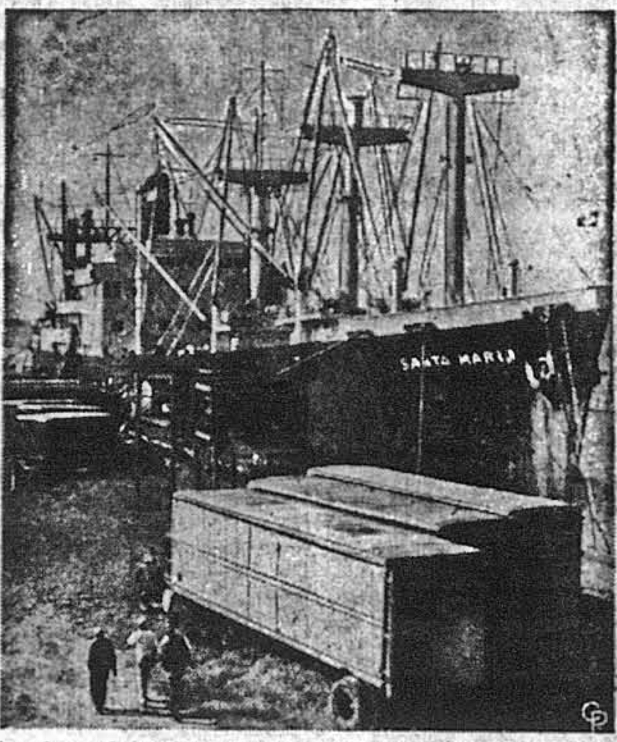
РІК LXII. Ч. 176. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 14-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1955. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 176. VOL. LXII.

ВАНТАЖНИКИ ОГОЛОСИЛИ СТРАЙК У ВСІХ ПОРТАХ СХІДНЬОГО УЗБЕРЕЖЖЯ

ВНАСЛІДОК СТРАЙКУ ВИНИКАЮТЬ МІЛЬЙОНОВІ ВТРАТИ; СПІЛКА ІГНОРУЄ СУДОВУ ЗАБОРОНУ СТРАЙКУ

Ню Йорк, Н. Й. — Міжнародна Спілка Вантажників наказала почати страйк у всіх портах східнього узбережжя, і внаслідок цього мали б страйкувати коло 100,000 портових робітників. Цей страйк мав би початися в 10 год. перед полуднем, дня 13 вересня. Це рішення вантажників продовжувати страйк в Ню Йорку та його поширити на всі інші порти на Сході виникло після того, як робітники довідалися, що Спільна Законодатна Комісія не хоче інтервеніювати в справі спору вантажників із Портовою Двостейтовою Комісією. Попереднього дня Спілка була відкликала страйк, бо сподівалася, що ця комісія інтервеніюватиме в цьому спорі. Робітники невдоволені з того, що Портова Комісія, на їхню думку, несправедливо трактує тих робітників, які давніше були судово карані, але тепер вони хочуть включитися в нормальну працю і почати вести нове чесне життя. Представники робітництва заявляють, що не послухають судового наказу закінчити страйк, бо їхній спір не виник внаслідок непорозуміння з працедавцями, тільки звернений проти Портової Двостейтової Комісії, яка має контролювати, щоб в портах Ню Йорку—Ню Джерзі не було злочинів. Вантажники сподівалися, що губернатори заінтересованих стейтів Ню Йорку і Ню Джерзі, Гарриман і Майнер, інтервеніюватимуть перед Портовою Комісією в обороні робітників. Коли ж ці губернатори заявили, що вони не хочуть робити жадного натиску на цю Комісію, тоді Управа Спілки Міжнародних Вантажників вирішила продовжувати страйк та поширити його на всі інші порти на східньому узбережжі. Спілка гадає, що внаслідок поширення і продовжування страйку вмішається в цей спір федеральний уряд і вияснить справу Портової Комісії, проти якої виступає робітництво. Але, як заявив заступник секретаря в Білому Домі Меррі Снайдер, президент не хоче скористати з робітничого закону Тефта-Гартлі та заборонити страйк, покликавши окрему комісію, яка мала б прослідити справу цього страйку та виявити, що він загрожує справі народної безпеки. Снайдер заявив, що Айзенгавер не хоче вмішуватися до цього спору, бо ще не дістав рекомендації від секретаря праці ані іншого свого дорадника. Але голова Спілки Міжнародних Вантажників в Ню Йорку капітан Бредлі таки вірить, що внаслідок поширення страйку президент мусить вмішатися до цього спору робітництва з Портовою Комісією і тому він вислав депеші до демократичних сенаторів, щоб вони подбали про те, щоб президент визначив окрему комісію, яка прослідила б причину страйку. Внаслідок однотижневого вже страйку виникають мільйонові втрати, бо деякі товари псуються в кораблях, невивантажені такий довгий час. Втрати мають і ті транспортові фірми, які відвозять і привозять товари до порту в Ню Йорку, бо вони не можуть працювати. Представники цих фірм домагаються, щоб уряд якнайскорше розв'язав справу частих страйків в нюйоркському порті. Після того, як вантажники видали наказ поширити демонстраційний страйк на всі порти на сході ЗДА, деякі місцеві відділи Спілки Вантажників заявляють, що ще не знати, чи вони приєднаються до цього страйку, бо самі робітники мали б вирішити, чи страйкувати.

НАСЛІДКИ СТРАЙКУ ВАНТАЖНИКІВ

Корабель „Санта Марія" після прибуття до Ню Йорку мусів відплисти, з огляду на страйк вантажників, до Балтимор.

Султан Марокко торгується за заплату за своє зречення

Париж. — Французький прем'єр Фор виголосив в понеділок вечером через усі французькі радіостанції промову у справі Марокко, в якій заповів започаткування нової ери у французько-марокканських відносинах уже від найближчих днів. Повна рада міністрів затвердила плян санації тих відносин, виготовлений тому два тижні серед французько-марокканських нарад в Е-ле-Бен. Першою точкою того пляну є резиґнація теперішнього, зненавидженого марокканськими націоналістами, султана Марокко, Мохаммеда Муляй Бен Арафи. Хоч у столиці Марокко Рабаті появилась нова заява з канцелярії султана, що він надалі виконуватиме своє „божеське післанництво", проте водночас стало відомо, що він прислав листа президентові Франції, в якому просить подати йому до відома, які він матиме персональні користі, коли „добровільно" зречеться престолу. Крім відповідної платні, він хоче мати запевнену особисту охорону. Він домагається теж запевнення, що його смертельний ворог, колишній султан Бен Юссеф, що його французи два роки тому скинули з престолу й заслали на Мадагаскар, не вернеться знову до влади. Французький уряд погодиться, мабуть, на всі вимоги Бен Арафи, крім тієї, що стосується Бен Юссефа. Цей останній запевнив французький уряд, що після свого повороту з заслання до Франції, він не вестиме активної політики й не виїде з Франції без попередньої згоди французького уряду. Це останнє застереження залишає відкритим питання, чи Бен Юссеф не вернеться на марокканський престіл — за згодою Франції.

ХРУЩОВ І БУЛҐАНІН ХОЧУТЬ НЕ ІГРАШОК, АЛЕ АМЕРИКАНСЬКИХ МАШИН В ЗАМІНУ ЗА МАНҐАН

Москва. — Американські сенатори Кіфовер, Фрір, Мелон, Дворжак і Янґ відбули в одній із конференційних заль Кремля розмову з совєтським прем'єром Булґаніним та секретарем комуністичної партії Совєтського Союзу Хрущовим, під час якої Хрущов заявив, що Совєтський Союз хотів би імпортувати американські машини і в заміну за те готовий експортувати манґан й інші стратегічні матеріяли. Така торгівля — за словами Хрущова і Булґаніна — допомогла б поліпшити взаємини між обидвома країнами. Передаючи таку оферту американським сенаторам, Хрущов заявив, що вся біда в торгівлі з американцями та, що вони хотіли б вимінювати іграшки на манґан. Обидва вони переконували сенаторів, що З'єдинені Держави повинні скасувати дотеперішні обмеження в торгівлі із Совєтським Союзом та його сателітами і що американський Конґрес повинен ухвалити нові закони, які вможливили б поширення торгівлі між СССР та ЗДА. На запит сенатора Янґа, чи Совєтський Союз хотів би закуповувати в ЗДА надвишки сільсько-господарської продукції — Хрущов відповів, що дуже радо, але водночас поквапився додати, що це не означає, що в Совєтському Союзі існує харчова криза. Совєтський Союз, комуністичний Китай й інші „заприязнені нації" є — за словами Хрущова — самовистачальними в харчовій ділянці і добилися вони цього завдяки відмові Америки допомогти їм постачанням сільсько-господарських машин і знаряддя. Хвалився водночас Хрущов, що Совєти збільшили непомірно свою продукцію, збільшуючи посівну площу на 75 мільйонів акрів цілинних земель. — Щодо імпортування сільсько-господарських машин, то за висловом совєтських лідерів, вони могли б продукувати їх з успіхом в Совєтському Союзі, але воліють їх спроваджувати із закордону не з економічних а більш політичних оглядів, щоб допомогти встановленню кращих взаємин між ЗДА і СССР. На завваґу Кіфовера, що корисним для покращання цих взаємин було б скасування цензури депеш і кореспонденцій із Совєтського Союзу, відповів Хрущов із усміхом, що Совєти вже зробили добрий початок в цьому напрямі і що цензура буде полегшана. Сенаторові Мелонові і Хрущов і Булґанін обіцяли вможливити оглядини совєтських фабрик на Уралі, гідроелектричні станції на Волзі і навіть у Владивостоку на Далекому Сході. Закінчив Хрущов розмову з сенаторами ствердженням, що Совєти не бажають імпортувати із ЗДА машин для продукції атомових і гідроґенних бомб, бо вони мають таких машин подостатком.

Неможливо скасувати атомові й водневі бомби

Шикаґо, Ілл. — Редактор Бюлетеню Атомових Науковців д-р Юджін Рабіновіч заявив, що тепер неможливо скасувати атомові й водневі бомби, бо вже ЗДА, СССР та Англія мають дуже великі запаси цих бомб. Він також написав у передовій статті цього бюлетеню, що плян повітряної контролі атомових і водневих бомб, який запропонував президент Айзенгавер у Женеві, є добрий, хоч і далекий від ідеальної розв'язки. Атомові й водневі бомби є також і малого формату, і їх можна переховувати навіть в малих пивницях, забезпечивши їх проти радіяції, що можна дуже легко зробити. Тому, на думку д-ра Рабиновича, важко було б здійснити плян контролі навіть тоді, коли б на нього погодилися Совєти, бо ворог міг би сховати водневі й атомові бомби, і ними, на випадок війни заатакувати нашу країну. Др Рабіновіч стверджує, що продукція водневих бомб дуже зросла в ЗДА, СССР і Англії. Тому д-р Раріновіч думає, що замість повітряної контролі бомб, що неможливе до здійснення, повинні держави погодитися на те, що вони ґарантують, що не будуть вживати цієї жахливої зброї.

Греки на Кипрі стосуватимуть тактику індійців

Нікозія. — Православний архиєпископ Макарій, духовний лідер визвольницького руху греків на Кипрі, заявив, що надалі кипрські греки приймуть у відношенні до англійців тактику, яку свого часу виготовив був для індійців Магатма Ґанді. Він не пояснив ближче, як у практиці виглядатиме та нова тактика, але часописні коментарі передбачають закінчення періоду терору та започаткування тактики пасивного спротиву. Макарій заповів, що він виїде сам на чолі делеґації кипрських греків на сесію Об'єднаних Націй до Ню Йорку, куди греки зголосили скаргу проти Англії. Кипрські греки домагаються права самовизначення. Можна було згори передбачити невдачу конференції в Лондоні, яка відбулась в минулому тижні у справі Кипру, — заявив Макарій, бо на ту конференцію не запрошено найбільш заінтересованої сторони, а саме, репрезентатів населення на Кипрі. Речник кипрських турків знову рішуче спротивився прилученню Кипру до Греції. Кипр, мовляв, ніколи в свой історії не належав до Греції. Теперішня більшість греків на Кипрі, мовляв, — „тимчасова" і турки знову осягнуть чисельну перевагу над греками на Кипрі.

Совєтські „хлібороби" відлетіли до Парижу

Ню Йорк. — Совєтська „хліборобська" делеґація, закінчивши свою поїздку по ЗДА і Канаді, відлетіла у вівторок дня 12 серпня з нюйоркського летовища до Парижу. Залишився у ЗДА тільки один з членів делеґації Юрій Ф. Ґолубаш, заступник міністра совєтських державних господарств, щоб закінчити справу закупна 60 штук добірної худоби в Тексасі. — Провідник делеґації Мацкевич, від'їжджаючи, висловив цілу низку подяк і побажань для американських фармерів й обіцяв, що в майбутньому приїде багато більше сільсько-господарських делеґацій до ЗДА і що відвідини його делеґації були тільки початком „поглиблення дружніх взаємин між сільсько-господарськими робітниками обидвох країн". Виявив теж Мацкевич, що він добився договору з Інтернаціональною Компанією Збиральних машин в справі достави до СССР сільсько-господарського знаряддя, але ближчих інформацій про це він не хотів журналістам подати.

Сенатор Кілґор наполягає на прискоренні зміни іміґраційного закону

Вашинґтон. — Голова Сенатської Правничої Комісії демократичний сенатор Гарлі М. Кілґор заявив, що уряд відкладає зміну іміґраційного закону МекКаррана-Волтера, хоч президент Айзенгавер твердив під час виборчої кампанії 1952 року, що цей закон несправедливий у відношенні до деяких національних груп. Сенатор Кілґор сказав, що його комісія, починаючи від квітня цього року, не раз запрошувала на переслухання державного секретаря Доллеса та інших урядовців, заінтересованих цією справою, але досі ніхто з них не зізнавав перед комісією. Також президент Айзенгавер не зробив нічого в цій справі. Закон МекКаррана - Волтера прийняв Конґрес проти „вета" тодішнього президента Геррі С. Трумана. Співавтор цього закону, конґресмен Френсіс Е. Волтер, твердить, що нові іміґранти, які перейдуть перевірку, не матимуть труднощів з приїздом до цієї країни. Доллес написав листа до сен. Кілґора, що „заінтересовані департаменти вивчають тепер дуже складну справу зміни цього закону".

Українці активізуються у виборчій акції

Ню Йорк. — З наближенням цьогорічних виборів та з уваги на президентські вибори в наступному році, в поодиноких місцевостях помітна активізація українців у передвиборчих акціях. Як уже проголошено, в Нюарку створено окремий комітет, який почав інтенсивну акцію для підтримки кандидатури п. Теодора Литвина, активного американсько-українського громадянина, на радного (асемблімена) повіту Есекс. В Ню Йорку відбулись минулого вівтірка, 13-го вересня, правибори і в них теж взяли найактивнішу участь українці, головно місцевий Український Демократичний Клюб, що піддержував кандидатури Бернарда Наделя та Розмері Фей на лідерів окружних асамблей. Члени Клюбу: Данило Кольба, Вол. Стек, Ґриць Полчій, Вол. Бакад, Юрій Волинець, Іван Фліс та Андрій Турезин ходили від хати до хати переконувати виборців, щоб вони голосували на їх кандидатів.

Теж У.Р.Союз почав акцію допомоги поводянам

Скрентон, Па. — Услід за Українським Народним Союзом, який два тижні тому проголосив акцію допомоги тим українцям, які потерпіли від останньої повені в п'ятьох східніх стейтах, подібну акцію почав тепер теж і Український Робітничий Союз, закликаючи своїх членів складати пожертви на допомогу поводянам та співпрацювати з кожною іншою акцією в тій справі. Акція Українського Народного Союзу продовжується і досі зібрано на допомогу поводянам загальну суму 1,585.50 доляра. Пожертви напливають далі.

І в Ню Йорку українці не дали спокою совєтським „колгоспникам"

Ню Йорк. — Минулого понеділка, 12-го вересня ввечорі, тут стало відомо, що до готелю Валдорф Асторія приїжджають поодинокі члени совєтської т. зв. сільсько-господарської делеґації, яка вже від кількох тижнів об'їжджає Америку і Канаду та яку безупину переслідують українські демонстрації. Не обійшлось без демонстрації і в Ню Йорку. Від години 9,30 до 11,30 ввечорі ходило біля готелю Валдорф Асторія біля 30 осіб, а численні в тому часі прохожі з цікавістю вичитували несені демонстрантами транспаренти з актуальними, антибольшевицькими написами. Довідуємось, що цю демонстрацію влаштували та взяли в ній участь представники ООЧСУ, СУМА, Селянського Союзу, АБН, Т-ва б. вояків УПА та Асоціяції б. Політв'язнів.

„Промінчик надії" появився на совєтсько-німецькій конференції в Москві

Москва. — Тому, що обидві сторони, Совєти й Західня Німеччина, очевидячки не хочуть, щоб їхня конференція, яка ведеться в Москві від минулої п'ятниці, скінчилась повною катастрофою, то вона може таки осягне якісь успіхи і то мабуть у справі німецьких воєнних полонених. „Промінчик надії" заяснів — як висловився німецький міністер закордонних справ Брентано. Це покращання ситуації на конференції прийшло наслідком розмови канцлера Аденауера з Булґаніним підчас бенкету, що його совєтський уряд уладив на честь німецької делеґації на Кремлі. У своєму тості Булґанін підніс чарку на успіх нових німецько-совєтських дипломатичних взаємин. Відповідаючи на цей тост, Аденауер з свого боку підніс чарку загалом на добрі совєтсько-німецькі взаємини, бо, мовляв, дипломати не завжди проявляють взаємну приязнь. Те сформулювання тостів віддзеркалило основну різницю в підході німців та большевиків до справи дальших німецько - совєтських відносин. Большевики хочуть, щоб відразу встановлено виміну посольствами в обох столицях, бо сам цей факт, мовляв, буде доказом поправи взаємин, а німці кажуть, що автоматичне встановлення дипломатичних взаємин не зліквідує основної причини поганої атмосфери, тому треба передусім звернути німецьких воєнних полонених з СССР а далі — бодай наблизитись до позитивної розв'язки справи об'єднання Німеччини. Нарада між Молотовим і Брентано не довела до цілі. Заповіджено 5-ту з черги пленарну конференцію обидвох делеґацій.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер,** відвідав першу клясу кадетів летунської академії, яка покищо приміщується в Денвері, Колорадо, і прийняв дефіляду цієї кляси. При цій нагоді Айзенгавер заявив, що до академії кадетів повинні приготовляти відповідні каледжі.

● **Губернатор Пенсилвенії,** — 37-річний Джордж М. Лідер, має амбіцію в 1960 році посягати по президентську кандидатуру ЗДА. Так принаймні заявив його заступник. Тепер цей молодий демократичний губернатор хоче впорядкувати фінанси свого стейту. Під час здобування фондів він зможе втратити свою популярність, якщо схоче піднести податки.

● **Численні астрономи вірять** у те, що т. зв. канали на Марсі — це є смуги рослинности на цій планеті, яка росте в долинах річок. Ці річки виглядають здалека немовби сітки каналів.

● **В місцевості Магва, Н. Дж.** автомобільна фірма Форда демонструвала нові моделі авт на 1956 рік. Ці нові моделі забезпечені приладами, які збільшують безпеку їзди.

● **В Пентаґоні** турбуються тим, що нові рекрути, які зголосяться на шестимісячний військовий вишкіл, мусять пізніше впродовж сімох років і шістьох місяців відбувати додатковий вишкіл, і внаслідок цього не зможуть користати з вакаційного відпочинку. Проєктується щоб ці резервісти могли мати додаткові платні вакації

● **Пані Мілдред Зайц** з Колумбус, Огайо, сім років тому займалася продажем залізничих шин. Всі її знайомі дивувалися, що вона взялася до такої нежіночої справи. Але тепер вони мусять погодитися з тим, що п. Мілдред Зайц може похвалитися великим успіхом у своїй праці.

● **Група американських** визначних комерсантів на своїх зборах у Вашинґтоні вирішила прийняти совєтське запрошення, і на весну 1956 року вислати до СССР делеґацію, щоб показати комуністам, як в цій вільній країні продається товари.

● **В 1620 році** після 65-денної подорожі прибули на кораблі „Травнева Квітка" (May Flower) до Америки перші іміґранти. Цього року, 22 вересня, 152 потомки цих перших іміґрантів відбудуть „подорож назад" до Голляндії і Англії, але вже двома літаками. В товаристві, яке об'єднує потомків цих перших іміґрантів, зареєстровано тепер 8,700 осіб.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

СІВБА ОЗИМИНИ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗРИВУ

Центральний Комітет компартії України алярмує з приводу „зовсім незадовільної підготови до сівби озимих культур". При цьому всю вину, як звичайно, складається на директорів машино - тракторних станцій, радгоспів і колгоспів. У „Радянській Україні" з 3-го серпня в постанові Центрального Комітету читаємо: „Особливо загрозливий стан з проведенням оранки під озимі створився в Житомирській, Чернігівській, Вінницькій, Кіровоградській, Хмельницькій та деяких інших областях, де плян виконано менше як на 17 відсотків". На Житомирщині ще зовсім не починали оранки. У Київській області виорано під озимі, замість 142 тисяч гектарів, лише 45,5 тис., в Херсонській — замість 263,8 — лише 46,7. „Таке відставання з оранкою, — говориться в постанові, — сталося тому, що на цю роботу в більшості МТС виділено недостатню кількість тракторів". Чим же винні директори МТС, радгоспів і колгоспів, що в Совєтському Союзі бракує „техніки"?

СВЯТКУЮТЬ 14-РІЧЧЯ „ВОЗЗ'ЄДНАННЯ" БУКОВИНИ

З нагоди 15-річчя окупації Північної Буковини, Хотинського, Акерманського та Ізмаїльського повітів, 3-го серпня в Чернівцях відбулася ювілейна сесія обласної ради „депутатів трудящих". Доповідь на тему „15 років включення Північної Буковини до складу Української ССР „виголосив партійний секретар І. Компанець. Вулиці, сквери і площі міста позаліплювали пропаґандивними плякатами і обставили червоними прапорами. „На честь славного 15-річчя" проголошено соцзмагання по всіх підприємствах области. З цієї ж нагоди відбулася також ювілейна сесія Одеської обласної ради, на якій з доповіддю про „бурхливий розвиток" Хотинського, Акерманського та Ізмаїльського районів виступив голова виконкому О. Федосєєв.

ВСТУПНІ ІСПИТИ У ВИСОКИХ ШКОЛАХ

Як повідомляє „Радянська Україна", 1-го серпня у високих школах України почалися вступні іспити. Їх складають десятки тисяч юнаків і дівчат. У перший день іспитів в одній з найбільших високих шкіл України — Київському політехнічному інституті відбулися іспити з російської мови та фізики. Про іспити з української мови не згадується. Конкурсний іспит з математики складали вступники, які закінчили середні школи з відзначенням. Відбуваються також іспити в столичному університеті, сільсько - господарській академії та інших високих школах. В цьому році розширено заочні й вечірні відділи при високих школах. До них прийматимуть студентів більше, ніж у попередніх роках.

ПОСИПАЛИСЯ, ЯК З МІШКА

З початком нової доби „співіснування" десятки закордонних делеґацій, екскурсій, і просто цікавих гостей посунули до Совєтського Союзу „нав'язувати дружбу". Як подає „Правда", лише за дні 26-27 серпня ц.р. прибули на відвідини такі делеґації: науковців, викладачів і вихованців із Східньої Німеччини; сільсько-господарська із Східньої Німеччини; працівників японської спілки споживчих кооператив; профспілок Угорщини; муніципальної ради Бірмінґгему (Англія); керівних сільсько-господарських працівників Австрії; учителів і викладачів Франції та ін.

В СВІТІ

● **Канцлер Аденауер** пішов останьої неділі в Москві до одинокої в цьому місті римо-католицької святині св. Людвика, будівлі з 18-го сторіччя, де парохом є білорусин о. Йосиф Буторовіч. Ця церква знаходиться під неофіційною опікою французької амбасади. В американських часописах появилась світлина, як 79-літній німецький канцлер молиться, стоячи навколішках. Він придивлявся з цікавістю публіці в церкві, а потім, на вулиці, московським прохожим, серед яких сам викликав сенсацію.

● **Діґеніс** — напівмітичний керівник таємної терористичної організації греків на Кипрі, що має 25 осередків по 10 осіб в кожному, розкинених в різних місцевостях Кипру. Сама організація відома під скороченою назвою „Еока". На мурах кам'яниць на Кипрі знову масово появились, намальовані вночі написи „ЕОК — Енозіс". Останнє слово є політичним гаслом греків у боротьбі за об'єднання Кипру з грецьким материком.

● **У Берхтесґадені,** в Німеччині, місцевості, де найчастіше перебував Гітлер, проголосять цього місяця офіційно смерть Адальфа Гітлера. Це потрібне з уваги на спадкову претенсію, яку зголосив австрійський уряд до єдиного предмету, що його залишив по собі Гітлер: образу „Артист у студії" голляндського маляра Вермеєра. Цей образ Гітлер купив в одного австрійського князя за 1.650.000 нім. марок в 1940 р. Суд у Берхтесґадені видасть свідоцтво смерти, в якому буде єдверджено, що Адольф Гітлер помер 30 квітня 1945 року, наклавши на себе руку.

● **Совєти** погоджуються вернути Японії острівці Шікотан і Габомай, одержані в дарунок від альянтів за Ялтинським договором, під умовою, що японці не будуть укріплювати їх. Японія відкинула цю пропозицію, настоюючи, що острівці мають буди звернені без ніяких застережень.

● **Преса Вільної Европи,** споріднена з Радіо Вільної Европи, організація, фінансована приватним американським капіталом, вислала від квітня до кінця серпня ц. р. з пропаґандивними бальончиками за залізну завісу 90,000,000 летючок. Від квітня мин. року розкидано таким чином над сателітними державами Середньої Европи 211,000,000 летючок. Кожний такий бальон може переносити до 250 фунтів тягару і має в собі звичайний будильник, наставлений на відповідну годину, який урухомлює звичайну жилетку, що перерізує шнурок, і тоді сотні тисяч летючок розсипаються над місцевістю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЖЕРТВИ СПІВІСНУВАЛЬНОГО ОБМАНУ

Конґрес має тепер свою вакаційну перерву, а багато членів Конґресу, достойних сенаторів і конґресменів, скористали з цієї перерви і вибрались у подорож до різних частин світу. Деякі поїхали з родинами, а деякі самі. Число їх поїздок з кожним роком збільшується, і преса вже навіть придумала спеціяльний термін для таких поїздок: „джанкетінґ", що походить від слова „джонк" і може означати нісенітницю, солонину або китайське вітрильне судно. В такому „джонкетуванні" навколо світу бере участь цього року кількадесят сенаторів і конґресменів, і преса, стверджуючи, що вони відбувають цю подорож за народні гроші, ставить скромний запит: чи ці подорожі за народні гроші є в інтересі народу і чи приносять вони народові будь-яку користь?

Відповідь на цей запит, як і на кожний, може бути ствердлива і заперечлива, залежно від того, хто і під яким кутом буде її давати. В цьому конкретному випадку нас у першу чергу цікавить популярне тепер „джонкетування" американських законодавців по Совєтському Союзу, бо його результат та доцільність насуває більше ніж сумніви. Звернув на це увагу „Ню Йорк Таймс" у своєму „маґазині" за останню неділю, написали про це нюйоркські „Дейлі Ньюз" з понеділка 12-го вересня і пишуть про це інші газети.

В чому справа? Деякі американські сенатори відвідали в останньому часі Совєтський Союз, і після тих відвідин два сенатори, Джордж В. Мелон, республіканець з Невади, та Джан Дж. Спаркмен, демократ з Алабами, проголосили свої враження з тих відвідин у такому сенсі і тоні, що в Совєтському Союзі, мовляв, все „ол-райт", що там на кожному кроці проґрес, що радіопередачі до Совєтського Союзу є зайвою витратою грошей, бо там немає жадних познак будь-якого спротиву режимові, і тому подібні нісенітниці. Правда, конґресмен Джо Голт, якому совєтський офіцер махав пістолею над головою, коли він хотів сфотографувати церкву і школу біля Москви, на що — до речі — мав ще й спеціяльний дозвіл, виніс дещо інші враження про совєтський „проґрес". Але це загального образу не змінює: американці, та ще й відповідальні законодавці, падають жертвою заініційованої Кремлем співіснувальної психози та комуно-московського співіснувального обману.

Звертає на це увагу цитований вже нюйоркський щоденник „Дейлі Ньюз" у редакційному коментарі, пригадуючи історичні „потьомкінські села", в аранжуванні яких червоні московські володарі на ціле небо перевищують своїх білих попередників. Кожний громадянин совєтського рабовласницького царства знає „тьохніку" Москви в обмані наївних західніх подорожан. Багато дечого на цю тему виявили бувші громадяни „проґресивного" для американських законодавців Совєтського Союзу, яким пощастило вихопитися з життям з-під того „проґресу", під час останніх переслухань комісії Керстена. Відома також історія подорожі Едварда Ерріо по Україні під час голоду в 1932-му році. Очевидці оповідають, як продавець газет в Харкові стояв на вулиці біля трупів щойно померлих з голоду жертв і заохочував читати „Правду" й „Ізвєстія", в яких Ерріо заперечував „брехні капіталістичних акул" про голод на Україні.

Очевидно, що всі теперішні, як і минулі, офіціяльні відвідини західніх дипломатів, законодавців, кореспондентів і взагалі всіляких делеґацій у Совєтському Союзі мають більше ніж сумнівну вартість. Досі ще чи не єдина пані Перла Места потрапила в більшій чи меншій мірі вимотатись з хмари всіляких явних і замаскованих совєтських аґентів, що оточують кожну таку „місію" з-закордону, і бодай на один момент заглянути поза куліси тих „потьомкінських сіл", що їх аранжують большевицькі режисери для закордонних відвідувачів. Інші, натомість, як сенатори Мелон і Спаркмен, приймають за добру монету те, що їм говорять МВДисти, підставлені в ролі шоферів, продавців, готелевих службовців чи „припадково" зустрінутих „звичайних людей".

Свого часу, як відомо, большевицькі аґенти влаштували і майстерно перевели „таємні" відвідини Шульґіна по „антибольшевицьких революційних центрах" у Совєтському Союзі, водили його на „підпільні" зібрання, показували „підпільні" домівки і т. п., а опісля знову відвезли закордон. Невже ж американським законодавцям не відомі всі ці облудні большевицькі історії і підступи, невже ж їх до такої міри могла засліпити психоза заінсценізованого Кремлем „мирного співіснування", що вони так швидко впали його жертвою, і за народні гроші, замість допомогти відкрити народові очі на большевицьку облуду, ще тільки промощують їй шлях?

ТІНІ РОБІТНИЧОГО РУХУ

Лише кілька днів тому, з нагоди святкованого в цілій Америці, як державне й загальнонаціональне свято, Дня Праці (Лейбор Дей), вказувано в усіх часописах у цій країні на тріюмфальний поступ, що його зробив американський світ праці в боротьбі за поліпшення долі працюючого люду, співтворця і співкористувача загального добробуту країни. Близько 18 мільйонів членів існуючих і владою та працедавцями визнаних професійних спілок (юній) — це імпонуюча цифра, яка сама собою говорить про волю, якою користуються в Америці працюючі люди, про їх соціяльну свідомість та про успіхи їхньої організованости. У пресових голосах з приводу цьогорічного Дня Праці згадувано про недавній новий блискучий успіх зорганізованого американського робітництва, що осягнуло згоду найбільших в ЗДА й у світі підприємств автомобільного й сталевого промислу на „ґарантію праці" робітникові, вказано теж на умову між двома централями юній — Американською Федерацією Праці і Конґресу Індустріяльних Організацій, — що промощує шлях до їх ступневого об'єднання. А в недалекому майбутньому можна сподіватись їх дальших успіхів як у соціяльних (напр., скорочення часу праці у зв'язку з поступом механізації продукції), так і політичних (збільшений вплив на внутрішню та закордонну політику країни) справах.

Це — світлий бік робітничого руху. Але є й другий, багато темніший. На наявність тієї „другої сторони медалі" вказав новий і зовсім несподіваний страйк портових вантажників, спершу в Ню Йорку й Ню Джерзі (отже у двох стейтах), потім у Филаделфії, Балтиморі й Бостоні, отже у ще трьох стейтах. Як уже згадано в новинці, втрати від цього страйку в одній лише нюйоркській смузі доходять до $10 мільйонів денно, але ж помножуються ще й втрати від спаралізування портового руху в інших названих центрах крайової і міжнародної морської торгівлі та комунікації. Безпосередня причина цього страйку ще більше унагляднює дивовижність відносин: відмовлення т. зв. Портовою Комісією дати дозвіл на виконування праці одному членові юнії вантажних робітників, який має кримінальну минувшину. Саме на тлі діяльности цієї Комісії, яку призначили губернатори обох стейтів Ню Йорку й Ню Джерзі, а затвердив Конґрес, було постійне тертя між нею і юнією вантажників. Комісія ж була покликана саме на те, щоб очистити Спілку Міжнародних Вантажників від елементів, які довгими роками брутально тероризували корабельні підприємства і самих портових робітників, заплямлюючи опінію про нюйоркський порт в цілій країні і цілому світі. Ці відносини дійшли були до того, що сама Американська Федерація Праці викинула з своїх рядів названу юнію вантажників. Проте, голосування між вантажними робітниками виявило, що добра їх половина, якщо не більша частина, підтримує фірму своєї давньої юнії і її керівників. Об'єднані зусилля здорових робітничих елементів, федеральної і стейтової влади та суду значною мірою санували відносини, але не настільки, щоб викоренити цілком елементи розкладу й змінити засадниче наставлення керівників цієї категорії робітників. Відмова голови цієї юнії закликати робітників вернутися до праці і передача ним цієї справи на терен мітинґів, отже для вирішення справи „народом", що на нього має вплив демагогія, говорить про більше, як нездорові відносини на одному з найважливіших відтинків зорганізованого робітничого життя в ЗДА.

Доступ до впливів на частину зорганізованого робітництва невідповідних елементів — це болячка юній не тільки на відтинку портової служби. Раз-у-раз, напр., чути голоси, що серед того чи іншого зорганізованого гурту працівників загніздились комуністичні елементи. Названі згорі дві централі юній виелімінували вже не одну таку юнію, але подібні гурти ще продовжують існувати. Зліквідувати їх дуже трудно з уваги на велику кількість юній і ті американські вольности, які дозволяють на велетенську свободу рухів одиниці. Загалом в Америці є зареєстрованих 215 юній, з того числа 109 в Американській Федерації Праці, 33 — в Конґресі Індустріяльних Організацій і 73 „незалежних". З цих 215 юній 98 мають кожна понад 25,000 членів. Масовість членства дає вправді надію, що вирішний голос належатиме елементові правопорядку, але не дозволяє на таку контролю, яка виключила б дику акцію і фермент збоку анархічного елементу. Масовість членства витворила ще одно неґативне явище: народини надмірної юнійної бюрократії, яка стає вже окремою суспільною верствою, що, з уваги на високі платні й різні, зв'язані з адміністраційними посадами в юніях „бенефіти", цупко тримається своїх „насиджених" становищ, тільки формально виборних. Завдяки масовості членства вкладки, стягані з кожного юнійного члена, складаються разом на велетенські суми. З цих сум твориться не тільки фонд соціяльного забезпечення членів (напр., на випадок занедужання), чи фонд допомоги на випадок страйку, але й виплачується високі й дуже високі платні юнійному адміністраційному апаратові.

Досить сказати, що майже всі лідери юній дістають куди вищу винагороду, як державні урядовці, військові старшини на дуже високих становищах, професори університетів або вчені по різних дослідних установах. Джордж М. Гаррісон, голова юнії залізничних і пароворабельних службовців, яка нараховує 300,000 членів, має річної платні 60,000 долярів плюс „додатки". У 1951 році юнія хотіла підвищити йому попередню платню з $30,000 на $76,000, але Гаррісон проявив „скромність" і не захотів більше, як... подвоєння тієї квоти. Дейвід Дж. МекДоналд, як президент юнії сталевих робітників, дістає $40,000 річної платні. Президент юнії Американське Міжнародне Бюро візників, шоферів, сторожів товарових складів і помічників, Дейвід Бек, заробляє річно $50,000 платні, крім якої має ще тисячі на окремі видатки; він же дістав від юнії дім вартости $163,000. Голова юнії музик Джеймс Петрілльо має, крім $46,000 річної платні, $13,000 на окремі видатки. У порівнянні з ними й багатьма іншими юнійними багатирями розмірно скромно живе президент Конґресу Індустріяльних Організацій, який дістає $18,000 річної платні, як голова юнії автомобільних робітників; від запропонованої йому підвишки до $25,000 він відмовився. Зате голова Американської Федерації Праці Джордж Міні дістає $35,000 річної платні, і хоч має, очевидно, власне авто, юнія втримує для нього окреме люксусове авто з шофером. Голосний юнійний лідер Джан Л. Луїс, голова юнії рудокопних робітників, одержує річної платні $50,000, а юнія хотіла йому ще підвишити ту платню. Список юнійних можновладців з платнею понад 15,000 долярів річно — довгий. Щойно після них приходять такі, які мають нижче від 12,000 дол. або 10,000 дол. річно. Всі вони, ясна річ, живуть люксусово, мають здебільша по два і більше домів, а приїжджаючи до Ню Йорку чи Вашинґтону, спиняються у найвибагливіших готелях. Це дає їм велику самостійність у відношенні до великих промислових підприємств, як працедавців, але й має ту злу сторінку, що творить, як сказано, нову касту робітничих магнатів, які зужитковують величезні робітничі гроші для свого життя понад пересічний і людині потрібний рівень.

Я. Петрів

СУДАН НАПЕРЕДОДНІ САМОСТІЙНОСТИ

Чи в атомову добу відходить в історію націоналізм, як рушійна сила міжнародного життя? Коли націоналізм розуміти, як право кожного народу на власну державу та його право кермуватись у ній по власній волі, то факти говорять пророчисто про зростаючу силу націоналізму. Вже після другої світової війни постало не менше як десять нових держав — від Філіппін на Тихому океані до Ізраїлю на межі азійської та африканської континентальних мас.

Сьогодні ми є свідками затяжної і кривавої боротьби народів Північної Африки проти французької колоніяльної системи. В іншому кутку „чорного континенту" народжується мирним шляхом ще одна держава — Судан.

Суданом звуть усю ту смугу земель, що простягається на південь від Сагарської пустелі аж до тропічних пралісів Конґа та верхів'їв Етіопії. Тут мова тільки про східню частину цієї смуги — т. зв. Англо-Єгипетський Судан. Майже вся територія цієї країни лежить у сточищі Нілу, і все її економічне життя вповні залежне від цієї ріки, подібно як і в сумежному з півночі Єгипті. З Єгиптом в'яжуть Судан ще й інші моменти: більшість населення Судану говорить тим самим діялектом арабської мови, і в молитвах звертає чоло в сторону тієї ж самої Мекки — святого міста мусулман. Модерна історія Судану також пов'язана з історією Єгипту.

В турецькій армії, яка боролася в Єгипті з Наполеоном, служив неписьменний албанець — Мохаммед Алі. Людина енерґійна та здібна, він дійшов становища намісника Єгипту і мало слухався турецького султана, формального володаря. Алі підбив у 1821 р. Судан. Наслідники Алі — єгипетські хедиви — йому ніяк не дорівняли. Погана адміністрація та податковий визиск викликали в суданців обурення. Повстання, що його підняв проти єгиптян релігійний фанатик Маґді („новий Месія") пройшло успішно. Лише англійці, що в 1882 р. взяли Єгипет під свій протекторат, прогнали маґдистів з Хартуму — столиці Судану — і в дальших операціях поширили його кордони на південь та захід, щоб не допустити конкурентки Франції до берегів Нілю. За договором 1899 року Судан формально вважалося англійсько-єгипетським кондомініоном, фактично ж став він англійською колонією.

Проте, багато дечого завдячує Судан англійській адміністрації. Дбаючи, щоб їхні колонії виплачувалися, англійці завели в Судані культуру бавовника і зреалізували в області Джівера меліоративні та ірігаційні проєкти. Там же сьогодні найбільша в світі на кооперативних засадах побудована організація продукції бавовника. У Хартумі засновано каледж (сьогодні вже університет) для вишколу медичних, технічних та сільсько-господарських працівників, заведено мережу початкових, середніх та сільсько-господарських працівників. Нижчий адміністративний персонал також рекрутувався з місцевого населення.

Із зростом освіти, поліпшенням здоровного стану та піднесенням життєвого рівня населення, розвинулось і політичне життя. Перша суданська політична організація складалась виключно з абсольвентів Хартумського каледжу. Її члени вбачали майбутнє Судану тільки в об'єднанні з Єгиптом. Боротьба Єгипту за звільнення з-під британської опіки завжди знаходила прихильний відгук у суданської інтеліґенції. Тому англійська адміністрація сприяла організації нових політичних партій як партії „Умма", прихильників Маґдієвого сина Абд ел Раґмана, які були за повну незалежність Судану. Проти єгипетського панування завжди були південні провінції Судану, де населення неґритянське, споріднене з мешканцями Кенії та Уґанди — англійських колоній, що межують з півдня.

Ще до кінця другої світової війни англійці почали готувати Суданові автономію,

(Закінчення на стор. 3-ій)

НА ТЕМИ ДНЯ

Принесла оце пошта кільканадцять чисел московської „Литературн-ої Газет-и". Всі з листопаду минулого року, і взяло десять місяців часу, заки доставлено їх з Москви до Ню Йорку.

Велика стаття на першій сторінці в числі 112-ому з 18 листопада м. р., присвячена темі „Зброя боротьби з забобонами". Автор — якась З. Ширшова — бідкається, що релігійні забобони" все ще живуть серед населення в Совєтському Союзі, що вони заражують навіть молоде покоління, не зважаючи на те, що комуністичній партії „повелося виховати мільйони повноцінних людей з комуністичним світоглядом". Подавши чимало прикладів, як навіть колгоспники святкують різні релігійні свята, авторка закликає до посиленої боротьби з „релігійними забобонами" і зокрема вимагає від письменників, щоб вони не оминали таких дуже важливих і складних проблем як „боротьба світла з темрявою, атеїзму із забобонами".

Не минуло й вісім місяців від надрукування цієї статті а всякі митрополити Пітірими, висилані московським МВД на Захід, почали переконувати наївних західняків, що в Совєтському Союзі ніякої боротьби з релігією немає, що молодь може вільно виховуватися в релігійному дусі, що православна церква там в повному розцвіті, бо ж побудовано церкви навіть там, де їх... ніколи і не було.

* * *

„Усміхнена дипломатія" досягнула, здається, свого вершка, у відвідинах Аденауера у Москві. Ні в Беоґраді, ні в Женеві Булґанін і Хрущов не усміхалися так широко, зні не потискали так дружньо рук своїм собесідникам, як тепер Аденауерові. І треба признати, що й ніколи ще в житті не усміхався так „дружньо" кам'янолиций Аденауер, як у зустрічах з Булґаніним і Хрущовим. Розглядаючи фотографії з московської зустрічі з Аденауером, стає моторошно: чим закінчаться ці несамовиті усмішки? Нічого ж доброго вони не ворожать!

І посилюється це враження, коли переглядати минулорічні числа „Литературн-ої Газет-и". Немає ні одного числа цього літературного часопису, в якому б не громлено Аденауера за його аґресивні наміри і пляни, за його запродання Німеччини американським імперіялістам й аґресорам, немає майже сторінки, на якій не пишалася б така чи інша карикатура того „безпосереднього наслідника Гітлера".

Невже Совєти змінили свою думку про „реваншиста" Аденауера? Посилена (поліційна і військова) охорона західньо-німецького канцлера під час нарад у Москві й у відступленій для нього люксусовій дачі під Москвою каже думати, що радше ні. Він для них і далі людина, яку так чи інакше, але треба зламати.

З того погляду конференція Аденауера з Хрущовим і Булґаніним у Москві найцікавіша з усіх конференцій, які досі відбувалися.

З Листів до Редакції

Вшановний Пане Редакторе!

Як спеціяльний кореспондент радіової станції протикомуністичних втікачів в Німеччині „Радіо Визволення" я недавно був присутній на прийнятті, яке в Вашинґтоні влаштував Крайовий Пресовий Клюб для совєтської хліборобської делеґації. Я тоді оскаржив провідника цієї делеґації Владіміра В. Мацкевича в тому, що він був урядовцем терористичного міністерства внутрішніх справ, більше відомого як НКВД. Ваш часопис повідомляв про це моє оскарження і пізніше повідомляв про заперечення совєтської амбасади, називаючи мою заяву „фальшивою від початку до кінця". В зв'язку з цією справою я хотів би заявити таке:

Я зустрінув пана Мацкевича два рази в 1937-1938 роках в його бюрі в головній квартирі таємної поліції в так званому „новому будинку" при вулиці Малая Луб'янка в Москві. В тому часі він був на службі Економічного Сектору при Сільсько - господарському Відділі НКВД, а я очолював секцію Інституту для вивчення фібрових рослин, а крім того я працював як професор генетики і вирощування рослин в Московському університеті. Відділ Мацкевича був „оком і вухом" Економічного Сектору, і мав на цілі не допускати до саботажів і контрреволюційних актів в дослідних сільсько-господарських станціях, совхозах і колхозах.

Під час цих двох років Сергей А. Ішков, директор Інституту, і я предкладали Мацкевичеві річні фінансові продукційні пляни, щоб Інститутові видали потрібні фонди на працю в найближчому році. Коли ми прибули до бюра Мацкевича в „новому будинку", нас прийняв його асистент, Ізмаілов, який подрібно переглядав наші пляни, контролюючи окремі суми. Після того він запроваджував нас до приватного бюра Мацкевича, де Ізмаілов коротко реферував пляни Інституту, а Мацкевич підписував документ, і це управнювало Інститут діставати потрібні фонди. Це було ясно, що він був людиною, яка командувала цим Відділом.

В наслідок цього, на мою думку, заперечення совєтської амбасади, — це безсоромна спроба затерти очевидною брехнею моє викриття про цього аґента НКВД; яке основується на особистих даних про ролю Мацкевича, цього гнобителя селян. Я знав Мацкевича надто добре, щоб помилятися. Що більше, я знаю добре інших членів цієї делеґації і вони знають мене.

В характері дорадника совєтських сільсько-господарських і наукових інституцій я часто зустрічався з такими членами так званої сільсько - господарської делеґації з СССР: Андрій Шевченко, радник міністерства сільського Господарства СССР якого я знав як аґронома — голову совхозу коло Москви; Борис Павлович Соколов — шеф лябораторії для добору зерна при Українському Науковому Дослідному Інституті для зернової культури; Александер Іванович Тулупніков — член при сільсько - господарському міністерстві СССР, директор Всесоюзного Наукового Дослідного Інституту для сільсько - господарської економіки; і вкінці Юрій Федорович Галубаш — заступник міністра совхозів РСФСР.

Нестор Е. Король.

ЧОГО ТИ РАПТОМ...

Чого ти раптом знітилась,
Чого ти так здригнулася,
Мов стала не своя?
Чи знову щось привиділось,
Чи знову щось причулося,
Порадонице моя?

То не війська долиною
Хитаються, зближаються,
Не сурми виграють.
То не юнак з дівчиною
По край села прощається,
Рушаючи у путь.

То цариною голою
Тумани йдуть, юртуються,
Співають журавлі.
То явір із тополею
Стоять собі, милуються
У місячній імлі...

І. ВИРГАН

Ст. Самійленко

ДНІ СЛАВИ

20

Видно, задержалися води напитись. Здоганяють мене і питають, чому я пристав, чи не ранений. Беруться помагати мені дігнати „наших". Беруть мене під руки, хочуть справді допомогти, а шинеля на грудях розкривається, а там висить старшинський георгіївський хрест. Вони, як це побачили, пустили мене та кажуть: „от, який ти товарищ!" Та прикладом мене по потилиці. Відстали трохи від мене та щось нараджуються. А тут уже базар і страґани. Доганяють мене та кажуть: — Сідай! — Сідаю. Стягають один чобіт. Ну, думаю, тут певно буде мені конець. Беруться за другий, з тої ноги де рана. Як шарпнуть — страшно заболіло! Тоді я кажу їм: Не мучте перед смертю, пустіть. Сам чобіт стягну. — Пустили. А в мене блискавкою думка: скоро, а то буде запізно. Як скочу на ноги. Забув за рану і біль в нозі та драла: від одного страґана до другого, а вони за мною. Якось мене згубили. Вибігаю на кінець базару. До міста ще далеченько, страґани скінчились, ховатись уже нікуди, а большевиків ні тих спереду, ні тих з-заду, не видно. Коли гляну — рура під дорогою. Залажу я рачки досередини, а там такий сморід! Лежу, прислухуюсь. — Він десь тут мусить бути — чую голоси коло рури та прошу Бога, щоб до рури не заглянули. Лежу, не рухаюсь.

Навкруги затихло. Здається мені, що лежу з добу. Боюсь ворухнутися. Тісно, задуха, сморід, а надворі спека. Коли чую — якийсь тупіт на дорозі надо мною. Далі годі лежати, бо зімлію. Тихцем підлажу до берега рури і чую українську мову. Коли так, то це не большевики. Так я оце і виліз.

Порятували ми, бідолаху, переодягнули. Казав, що в таких обставинах більше в гості і дрючком його ніхто не зажене.

А тут ходять чутки, що з півдня насувається Денікін. Уже два вороги.

Ідемо на Київ.

З півдня, тікаючи від Денікіна, хоче прорватися через наш фронт в районі Білої Церкви армія большевицького ватажка Якора.

За містом Біла Церква, з наказу головного штабу, висилається кількох старшин, щоб нав'язали зв'язок з повстанцями отамана Зеленого, які діяли в терені. В складі тих старшин їду і я. Находимо село, де міститься штаб повстанців от. Зеленого. Повно узброєних людей, одітих, в що хто може. Штаб міцно охороняється. Варта перевіряє уповноваження старшин. Нарешті находимо от. Зеленого в оточенні його штабу. Наші старшини договорюються про спільні дії з повстанцями, а от. Зеленого запрошують до головного штабу.

Після обговорення справ, що були нам доручені, от Зелений показує своє військо, розташоване в цьому терені. Яка різниця між нашим військом і повстанцями от. Зеленого! Ті самі хлопці — українці, що і в Дієвій Армії, та не той вигляд, а головно — не та дисципліна!

Розташовуємося біля Фастова. Наш полк в резерві.

Завтра наші частини і частини Галицької Арімї входять до Києва!

З командиром Запорізької Дивізії, генералом Сальським, мають увійти до Києва відділи полків нашої Дивізії.

Урочистий в'їзд до Києва генерала Сальського на чолі відділів Запорізької Дивізії. Десь від Дніпра лунають постріли. Під'їжджаємо під будинок „Городської Думи", а з нього повіває російський прапор.

Сотник Божко, з кінного полку Чорних Запоріжців і ще один старшина з того ж полку, зривають той прапор і кидають під ноги коня генерала Сальського. Зачинається стрілянина, метушня.

Відворот від Києва. Трикутник Смерти

Ми відходимо з Києва.

Бої на два фронти: з півдня суне Денікін, забезпечений чужинцями всім потрібним до війни. З півночі йдуть большевики, а третій відтинок, польський — те ж непевний, потребує посиленої уваги. Наші частини зле заосмотрені в одяг, взуття, а передусім в зброю та набої, міцно проріджені тифом, який влітку 1919 р. був трохи притих, а під осінь знову зачав косити вояків.

Знесилені тифом, зле забезпечені усім потрібним до ведення війни, під тяжкими ударами большевиків, денікінців, поляків і місцевих „красних" — зводячи з ними тяжкі, нерівні бої — відходимо.

Під час того відступу був забитий в бою з большевиками пор. Іванюта, поранених багато старшин, а також чимало козаків було поранених і забитих.

Біла Церква, Вінниця, Крижопіль, Проскурів.

В районі Вінниці Запорізька Дивізія на деякий час затримала наступаючих большевиків. Фронтові завзяті бої йшли два тижні.

Однієї ночі поручник Соловйов поїхав у нічний роз'їзд з 10 козаками кінної сотні богданівців. Не було ні його ні козаків назад цілу ніч, уже усі думали, що їх зловили большевики. Аж коло снідання вертаються усі живі та здорові і везуть з собою додаток: трьох большевицьких комісарів (командирів). — Де ти їх узяв? — питають Соловйова. Він розповів:

— Ідемо вночі в сторону ворога. Уже проїхали добрий шмат дороги, коли зустрічаємо большевицьких вершників. На їхній оклик: „стій, хто іде?" — я відповів чистим московським виговором (пор. Соловйов дуже зле говорив українською мовою, зате московською знаменито), що роз'їзд 19-го пішого полку імени Октября. (Ми знали, що такий большевицький полк стояв проти нас). — Куди ідете? — запитують. Ідемо до штабу дивізії з донесенням — кажу їм, тільки вночі трохи заблудили. — А от, просто цією дорогою, верстов коло двох в селі і штаб вашої дивізії — сказали.

— Розмову ввесь час проваджу я, на „чістейшем русском язике". І так доїхали ми далі, без жадних перешкод, до села, де був розташований штаб большевицької дивізії. У селі зустріли кількох большевицьких салдатів, але їм і до голови не прийшло, що так глибоко в їхньому запіллі міг бути український роз'їзд. Ніхто з них нічого нас не питав, а тільки я запитав, у якій хаті стоїть штаб дивізії. Отримавши від большевиків вказівки, де розташований штаб — приїхали ми до цієї хати. Там ходить вартовий. Я, з п'ятьма козаками зіскакуємо з коней та передаємо їх другим нашим козакам, а самі, 6 людей, підходимо до вартового і питаємо, чи начальник штабу дивізії є в хаті.

— Не встиг той большевик й уст відкрити, як я стукнув його револьвером по голові. Він звалився з ніг і навіть не зойкнув (пор. Соловйов був високого росту і міцненький собі, нівроку). А ніч темна. Заходимо всі шість у хату, а там сидять оці три „товарищі" — і показав на приведених большевиків.

— Руки вверх! І мовчать, а то куля в лоб! — кажу їм по-московському. У мене револьвер готовий до стрілу, у козаків карабінки в руках.

— Беремо їх, затикаємо їм роти, козаки проводять їх надвір, а я дивлюся по столі за свіжими їхніми наказами (їх Соловйов привіз теж). Найшов, і слідом за козаками вийшов надвір. Надворі три козаки ідуть до хліва, де находять їхніх коней. Сідлають їх і приводять до нашого гурту. Саджаємо большевиків на коней, беремо їх всередину. Поводи їхніх коней не у них, а в козаків. Їхні руки зв'язані взаду.

— І так, без ніяких перешкод, ми оце і „додому" приїхали з гістьми, — закінчив пор. Соловйов.

Одного дня, по цілоденному переході з боями, стаємо на відпочинок в селі Гранове.

НОВИМИ ДОРОГАМИ...

Перший спільний З'їзд українських інженерів Америки і Канади

В найбільшому готелі Британської Імперії „Рояль Йорк" у Торонті відбувся 3 і 4 вересня ц. р. великий З'їзд, що його скликали дві відомі організації: Товариство Українських Інженерів в Америці і Українське Технічне Товариство в Канаді. З'їзд попередили дві конференції відпоручників, в липні 1954 р. в Торонто і в травні 1955 р. над Ніягарою „де намічено програму й узгіднено найважніші деталі. Також в інженерській пресі (Вісті ТУІА, Бюлетень ТУІА Відділу в Дітройті) обговорювано цілі і тематику плянованого З'їзду. Технічну його підготову перевів окремий комітет у Торонто під проводом голови УТТ — С. Геник-Березовського і секретаря М. Цибульського.

В першому дні З'їзду зареєстровано 133 учасників, головно з таких міст: Дітройт, Клівленд, Ню Йорк, Филаделфія, Шикаго, Віндзор, Монтреаль, Торонто.

З'їзд відкрив інж. С. Г.-Березовський. Після вшанування покійних інженерів і короткого привітання гостей, вибрано президію, до якої ввійшли: А. Мілянич (Дітройт) — голова, Ю. П'ясецький (Торонто) і З. Коханівський (Филаделфія), заступники голови, В. Яріш (Торонто) і А. Пащук (Ню Йорк) — секретарі.

Голова, інж. Мілянич, з'ясував мету З'їзду і висказав глибоке переконання, що З'їзд, якщо буде успішний, започаткує новий період у житті українських інженерів закордоном. Він має вказати шляхи, як включитись нам активно в господарське життя країн замешкання і як добувати значення і впливи, які в слушний час мають бути використані для добра України.

Інж. С. Березовський розглянув початкові труднощі, які опізнювали сповнення організовано багатьох важливих завдань. Тепер ці труднощі в великій мірі перебонері, тому і вигляди на успіх праці, схваленої З'їздом, є добрі. На черговому З'їзді буде вже мова про ще ширшу співпрацю українських інженерів і про створення Світового Об'єднання.

Інж. О. Балабан подав історію організаційного життя українських інженерів, зокрема Т-ва Українських Інженерів в Америці, якого є тепер головою, як теж цікаві інформації про діючі в різних частинах світу організації наших інженерів.

На цьому ж пленумі інж. П. Шох прочитав основну доповідь п. з. „Місце ікраїнських інженерів в українській громаді в Америці". Тези доповіді зводилися б до такого: Зусилля українських інженерів на професійному і громадському полі не дають належного ефекту через відсутність одного узгідненого пляну. З'їзд мусів би такий плян намітити. Треба скерувати в доцільне русло всю діяльність наших інженерів на відтинках технічно-господарському і науковому та надати їм напрям на певний протяг часу. А далі: нагромаджувати фаховий досвід і матеріяли, що можуть бути використані колись у Вільній Українській Державі. Ці дві тези мали б творити основу співпраці всіх зорганізованих українських інженерів у вільному світі. Першим зав'язком такої співпраці було б узгіднення дії двох (покищо) товариств. — Порушені в доповіді проблеми для розгляду З'їзду можна б схопити в ось таких кількох пунктах: Етичний кодекс українського інженера, організація власних підприємств, притягання до співпраці в Північ. Америці народжених тут інженерів-українців і студентів високих технічних шкіл, студіювання сучасної, зокрема української економіки, співпраця з науковими установами, праця над технічною літературою, створення репрезентативного пресового органу українських інженерів.

Після доповіді інж. Шоха, голова З'їзду виключив дискусію на пленумі, зазначуючи, що це належатиме до комісії. Він допустив тільки запити і короткі критичні завваги, з якими вслід за тим виступили пп. Баляс, Демиденко, Біласюк, Кузик і Палій.

(Закінчення буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

З діяльности Комітету Об'єднаних Організацій.

Комітет Об'єднаних Американсько - Українських Організацій міста Ню Йорку, Відділ Українського Конгресового Комітету Америки, виконуючи доручення Квартальних Зборів, почав за посередництвом своїх Комісій робити належні приготування до відзначення 50-ти ліття Зорганізованого Громадського Життя міста Ню Йорку. Для відбуття імпрези винаймлено репрезентативну залю Статлер готель на день 5-го листопада 1955 р., де має відбутись Бенкет получений з Балем. На Бенкеті-Балі буде висловлена подяка губернаторові стейту Ню Йорку Гарріманові та посадникові міста Ню Йорку за проголошення Українського Дня. На Балі відбудеться вибір королеви краси та її коронація. Цьогорічний Бенкет-Баль буде також започаткуванням щорічних подібних імпрез з нагоди відзначення Українських Днів.

Комісії які почали свої праці, чи точніше їхні керівники, зійшлися на засідання в дні 22-го серпня 1955 до адвокатської канцелярії адв. Володим. Стека, де під проводом голови Об'єднаного Комітету і Бенкетового Комітету п. Петра Кучми переглянено пророблену працю, та намічено ряд важливих постанов щодо листи промовців, гостей головного стола, програми Бенкету і Балю, та вибору Жюрі для перегляду кандидаток на королеву краси. Порушено справу Пропам'ятної Книги й оголошень.

Реферували імпрезовий референт мґр. Василь Захарчук, пресовий референт за комісію преси і пропаґанди д-р Олександер Соколишин, фінансово-господарський референт д-р Василь Вишиваний, товстмайстер адвокат Володимир Стек і голова п. Петро Кучма.

Комітет здобув музейної вартости український прапор наших піонерів, синьо-жовтий із золотим левом, та портрет одного із перших українських поселенців, о. Агапія Гончаренка, який прибув до Ню Йорку 1865 р. Ці пам'яткові речі будуть правдоподібно передані до Іміграційного Музею на Айлес-Айленд, де міститься Статуя Свободи.

Пресовий референт д-р Ол. Соколишин заплянував в найкоротшому часі виготовити для преси ряд статей як: Українські піонери в ЗДА, Українські піонери в Ню Йорку, Агапій Гончаренко, перший український іміграпт, українське громадське віче в Ню Йорку в 1905-му році, Перше жіноче віче в Ню Йорку, півстоліття життя українських організацій міста Ню Йорку і т. п.

Комітет просить Організації підготовити і переслати якнайскорше до Об'єднаного Комітету історію своїх Організацій, яка буде поміщена за відповідною винагородою як оголошення в пропам'ятній Книзі, яка появиться в місяці вересні ц. р. Обовязком кожної Організації є виготовити таку коротку історію своєї Організації (назва, рік існування, управа, уряд, важливвіші події та евентуально фото уряду) і переслати якнайскорше, щоб в цей спосіб ми мали перегляд зорганізованого громадського життя міста Ню Йорку.

Д-р Олександер Соколишин, пресовий референт.

Балтімор, Мд.

Фестиваль усіх національностей

Від ряду літ в одному з найкращих парків Бальтімору, в Гвин Овк Парку, відбувається в останніх днях серпня Фестиваль усіх національностей, на якому різнонаціональні групи, що проживають в Балтіморі, притягають увагу учасників своїми національно-мистецькими виступами. Українська група Бальтімору вже тричі брала участь в цьому фестивалі під патронатом місцевого Відділу УКК, а минулого року українська група на цьому фестивалі здобула першу нагороду за народні танки.

Цього року Фестиваль усіх національностей відбувся в неділю, 4-го вересня, в тому ж Ґвинн Овк Парку. В цьогорічньому фестивалі взяла участь теж українська група, що пописувалася українськими народними танками. Крім цього була виставка українського народного мистецтва на цьому Дні всіх національностей, а українські пані виступили з українським кулінарним мистецтвом.

Фестиваль почалася в годині 10 перед полуднем і тривала до півночі. Програма цілого фестивалю була дуже обширна і цікава, та повна різних несподіванок.

Я. Шавяк, Інформаційний Референт.

Шикаґо, Ілл.

Курси українознавства на порозі нового 1955/56 року.

Особливістю Шикаґа є своєрідна система курсів українознавства, яких на терені міста є аж шість. Вони діють при католицьких та православних парохіях й одержують від них матеріяльну та моральну підтримку. Крім того, зорганізовано навчання також при Осередку СУМА ім. Крут. Курси вдержують між собою зв'язок, влаштовують спільні імпрези, а їх вчителі сходяться на методологічні конференції під проводом інспекторів, вибраних Шкільною Радою при УКК. З спільних імпрез на відзначення заслуговують: дитяча костюмівка (спільно з кооперативою „Самодопомога", що веде відпочинкову оселю) і закінчення навчального року, посднане з концертом та роздаччю свідоцтв. Костюмівка входить звільна в традицію курсів, і її влаштовують щороку в лютому. Цього року роздано 34 нагороди (переважно книжками) за гарні й помислові костюми, між якими перше місце зайняли „Січові Стрільці" (тріос Матусяків), які виголосили при тому збірну патріотичну деклямацію укладу свого батька. На багату програму закінчення навчального 1954/55 року склалися виступи учнів усіх курсів мистецьким словом, музикою та танцями, але понад середній рівень вибилися гарно опрацьовані деклямації та мелодеклямації учнів (-иць) курсів при парохії св. Софії під керівництвом учителя п. Сидоровича (Серенада „Тихесенький вечір", хор з фортепіяном, а на його тлі рецитація „І досі сниться" та збірка деклямація „Молода Січ" з журналика „Веселка"). Тереном, на якому сходяться всі курси, є простора авдиторія нової школи св. Миколая, при якій існують найчисленніші курси українознавства (7 відділів, 8 учителів, понад 200 учнів). Курси придбали власний епедіяскоп, а тепер приступають до купівлі проскційної лямпи й патефону. Треба з признанням підкреслити, що учні курсів при школі св. Миколая радо відгукнулися на заклик Управи (дир. О. Левицький) і впродовж зимових місяців із своїх ощадностей жертвували 300 дол. на свячене дітям на скитальщині. Тільки в цій одній школі закінчили навчальний рік 203 учні, починаючи тими, які тільки починають вчитися грамоти і кінчаючи учнями середніх шкіл. Працю педагогів підтримував також місцевий Союз Відділів Українського Народного Союзу, що відступив своє приміщення на педагогічну конференцію. Після вакаційного відпочинку курси українознавства в Шикаґо проголосили нові вписи учнів на р. 1955/56. П'ять останніх років виявили важливі наслідки пильної та систематичної праці курсів, що полегшує домашнє виховання та діяльність молодечих організацій. Тепер важко собі уявити навчання й виховання нашої молоді без участи курсів. Все таки треба ствердити прикрий факт, що поважна частина української молоді нашого міста неохоплена рідним навчанням. Це вина тієї частини батьків, які досі ще не спромоглися на невелике зусилля післати своїх дітей туди, де їх навчать рідної грамоти, історії, географії тощо. Сподіваємося, що цього року батьки ще краще зрозуміють і громадніше виконають свій обов'язок.

Р. Михайлович

Дітройт, Міш.

Українці беруть участь в сільсько-господарській та індустріяльній виставці.

Як щороку, так і цього року в місті Дітройті, Міш., відбувалася в днях 2-12-го вересня величава сільсько - господарська та індустріяльна виставка, так зв. "State Fair." Здавалося б, що цьогорічна виставка нічим не відрізниться від попередніх: ті самі індустріяльні вироби, хоч дещо в зміненій чи уліпшеній формі, та сама худоба, збіжжя, городовина й овочі, ті самі карузелі, гри, забави і т.д. Однак в цьому році в програму цієї величавої виставки включено національностеві групи, які виступили зі своїми народними танцями, піснями і музикою. Заходами проводу СУМА „Київ" — Дітройт - Захід і дякуючи керівникові т-ві Дахофф та його асистентові п-ні Гюбнер, які дуже прихильно поставилися до українців, повелося включити в ту програму і нашу групу. Вона виступила в понеділок дня 5-го вересня ц.р.

Перед початком програми пан Гюбнер коротко поінформував присутніх про українців і представив їм голову СУМА „Київ", д-ра Л. Футалу, як організатора української програми. Під гучними оплесками понад двох тисяч глядачів танцювальна група при осередку „Київ" виконала „Запорожець", „Доцник", „Подільський козак", „Гопак", „Чумак" і балетний танок „Вальс" а пані М. Климцева, при фортепіяновому акомпаніяменті пані А. Гулик відспівала три пісні: „Цвітка дрібная", „Тропак" і „Ой, під гаєм, гаєм". При танцях грала оркестра „СУРМА" Дітройт.

В неділю дня 10-го вересня о год. 3:45 виступали всі національностеві групи, в тому й українська.

Мгр. М. Калинич

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

ЯК ТОРГУЮТЬ У БАХМАЧІ

Про це пише Лаврін Гроха в „Радянській Україні так: „Бахмацька райспоживспілка завезла з Ніжину 600 бракованих баняків. Природньо, що вони „залягли" в крамницях. — Ех, не вмісте торгувати, — з докором сказав керівник „Ніжинторгу" Савостін, — ось давайте банячки сюди! - Зібрав і зорганізував „зразкове" обслужування покупців. Приходить людина купити нафти, а їй зразу ж баняка в руки. Не хочеш баняка - не дістанеш нафти. А потім ці баняки повикидали, бо вони течуть. За кожного баняка платили по 14 карбованців.

Якщо порівняти бахмацьку чайну з стародавньою коршмою, то коршма зійде за першокласний ресторан. Міститься вона в тісній хаті, яка вже давно вросла вікнами в землю. Тут тісно і дуже брудно. До речі, про городину. Нею в Ніжині не торгують ні влітку, ані взимку. Були колись дві ятки, де продавали городину, але їх тепер закрили. Без Ільченка і Сипливого, що продають городину з власного городу, у Бахмачі борщу не звариш.

У крамниці Велико-Загорівського сільського споживчого товариства було 10 тонн цементу на продаж. І враз його не стало. Питають люди про цемент голову правління, а він хитро примружує око і відповідає: „А може його вітром змело..." Зникли з крамниці й велосипеди. Їх розібрали приятелі завідувача крамниці. Він собі теж купив велосипед, а за два дні продав його, взявши з покупця добру суму на „могорич". А колгоспникам, які продавали кооперації молоко, замість велосипедів, лишилися ...гудзики".

СУДАН НАПЕРЕДОДНІ САМОСТІЙНОСТИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

випереджуючи жадання Єгипту повернути Судан виключно під єгипетську адміністрацію. Англійці уклали для Судану „Автономний Статут", створили зав'язок законодатних палат, почали впроваджувати суданців на вищі урядові становища. Робили це з розрахунку, що країна, засмакувавши власної влади, не буде схильна зрікатись її знову на користь Єгипту.

Проєгипетські настрої суданців охолодила політична тактика короля Фарука та його уряду. В 1951 р., виповівши договір про кондомініон, єгипетський уряд „дарував" Суданові конституцію. Хоча проти волі англійців „конституція" не могла ввійти в дію, суданці нею розчарувались: її статті були менш корисні для Судану, ніж постанови встановленого англійцями „Автономного Статуту". Єгипет домагався також для себе повного використання вод Нілу, а це могло статися тільки з кривдою для господарства Судану. За сьогоднішнім договірним станом, Судан має право тільки на 1/23 загальної водоподачі Нілу.

Єгипетський уряд, що прийшов після детронізації Фарука, старався направити похибки попередників: у згоді з Англією передбачено вибори в суданський парлямент, три роки повного самоврядування Судану під наглядом міжнародніх комісій і вибір конституанти. Завданням цієї останньої буде рішити або повне об'єднання Судану з Єгиптом, або повну незалежність Судану. В міжчасі вся адміністрація та армія має бути „суданізована", тобто місцеві люди мають заступити англійських та єгипетських службовців і старшин.

Реалізуючи цей договір, переведено в грудні 1953 р. вибори до суданського парляменту. Англійці з кислою міною слухали про те, що проєгипетський Фронт Національної Єдности здобув більшість голосів. Та коли недавно провідник цієї партії Ізмаїл ел Азгарі — вже як прем'єр Судану — вернувся з Каїро, де провадив переговори з єгипетськими представниками, обличчя англійців прояснілo. „Нас так погано прийняли в Єгипті, що, якби були ми представниками незалежної держави, то мусіли б зірвати дипломатичні стосунки", — заявив Азгарі. Сьогодні його партія вже також стоїть за повну незалежність Судану.

Місяць тому суданець генерал-ляйтенант Ахмед Мохаммед перейняв від англійського генерала командування суданськими збройними силами. Можливо, що вже в наступному році полинуть в Хартум від усіх урядів світу ґратуляційні телеграми з нагоди проголошення самостійности Судану. Та чи Судан здібний до самостійного життя?

Економіка Судану однобічна — побудована майже цілковито на культурі бавовника. В останніх роках прибутки з цього джерела дуже зросли: торговельний баланс додатній, бюджет зрівноважений. Проєктується та будується нові іриґаційні споруди, що збільшать обшир управної землі. Передбачається значний спадок ефектовности державної та господарської адміністрації, бо досвідчені англійські та інші чужинецькі службовці майже поголовно покидають країну.

Судан — країна етнічно неоднорідна. Північ країни заселена людністю, що, без огляду на расове походження, вживає арабської мови, а визнає мусулманську віру. Тут концентрується політичне та господарське життя Судану, тут головні міста та школи. На 8,000,000 населення коло 2 1/4 мільйона — мешканці трьох південних провінцій, здебільша поганські негри, що живуть примітивним життям. Після англійців адміністрацію цих провінцій перебере північно-суданський персонал, а в очах негрів це — нащадки злої слави раболовців та торгівців невільниками. Свіжі повідомлення з південного Судану про бунт в армії негритянських вояків проти суданських офіцерів дають підставу припускати можливість заворушень на зразок Мав-Мав у сумежній Кенії.

Єгипетські екстремісти оскаржують, що бунтарські настрої серед негрів підсичують англійці, що хочуть приєднати південні провінції Судану до своїх східньо-африканських колоній. Логіка таких закидів слаба, і джерел тих оскаржень треба шукати у Москві. Мирна розв'язка суданської справи виб'є совєтським пропаґандистам ще одну карту з рук і наблизить день, коли національно-державне питання почне реалізуватись також і на останній „шостій частині земної кулі".

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, та знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідом обов'язку бути членом цієї організації.

Голос Читача

ТАЄМНИЦЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ УСМІШКИ

На протязі 37-річного існування большевики в аспекті позитивного поступу не розв'язали жадної соціяльно-економічної проблеми. Сталінсько-Хрущовська партійні директиви загнали совєтську економіку в сліпий кут. Перманентне народовбивство як плянований засіб підвищення економіки, або виправдування її невдач, довело до глибокої духової і економічної кризи. Концтабори та соцзмагання не оправдали себе, як фактори піднесення продуктивности праці. При наявному в СССР соціяльно-політичному режимі, він не годен дійти до сучасного економічного рівня Америки навіть за 200 років.

В сьогоднішньому СССР не лише звичайні громадяни а навіть партійна знать і високі фахівці не мають уявлення про енерґоозброєність американської економіки, її шляхи, техніку, мешкання, приватні транспортові засоби, та ін. Громадянам СССР навіть не сниться, що вони можуть мати власне авто, яким можна їхати з швидкістю понад 150 кілометрів на годину автоматичні холодільні, пральні, сушильні, машини до шиття, миття, замітання, радіо, телевізори, звукові фільмові апарати та ін. Не кажемо вже про одяги, взуття, продукти.

Залізна заслона не годна закрити слабини економічного і духового потенціялу СССР. А що Захід вже досить довідався про цю слабину, нові совєтські диктатори рішили змінити тактику погроз на „тактику усмішок". Для большевиків стало ясно, що зудар із організованим Заходом був би крахом московської імперії. Вони усміхаються ще й тому, що Захід визнав їх за потугу. Від'їжджаючи з Женеви, вони також усміхались, бо осягнули те, за чим їхали: з уст голови найпотужнішої держави, президента Айзенгавера, вони дістали ґарантію, що їх ніхто не зачепить. За цю ґарантію Москва заплатила лише усмішками, хоч ладна була б заплатити найвищу ціну.

Було б непоправною помилкою Заходу не подати контррахунку большевикам і не визначити їм найкоротшого реченця, щоб залишили вони загарбані країни. Створення бльоку прибалтійських, привислянських, придунайських, придніпровських та прикубанських народів і прилучення їх до Атлантійського пакту — єдина реальна запорука мирної коекзистенції народів на довгі століття.

Д. Ярко

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149 2nd Av.

З ЛМКлюбу в Ню Йорку повідомляють, що у п'ятницю 16 вересня відбудеться відкриття осінньо - зимового сезону Клюбу. В програмі: „На вакаційні теми" — Іван Керницький і Микола Понеділок; фортепіянове сольо — Галя Мирошниченко; сольо на флейті — Володимир Бабюк (недавно прибулий з Швайцарії соліст-флейтист). Акомпаніює Євгенія Чапельська. Початок о годині 8 вечора.

ГОЛОВНА УПРАВА МИСТЦІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

улаштовує в залях ЛМКлюбу в Ню Йорку виставку праць померлих мистців українців. Досі зголосилося дванадцять осіб, які дають з своїх приватних збірок до 70-ти творів таких мистців: П. І. Холодного, Труша, Новаківського, Левченка, Азовського, Ковжуна, Іванюка, Жеваго, Маслюка, Харькова, Вацюка, Косинина, Дядинюка, В. Г. Кричевського, Михайлова й Іванця.

Коли б хтось з громадян, що посідають образи згаданих вище, чи інших померлих мистців українців і ще не зголосили їх на виставку, Управа О. М. У. просить випозичити ті твори і ласкаво повідомити, де і коли їх можна відібрати. Зголошення просимо надсилати не пізніше 20 вересня ц. р. В каталозі вистави буде зазначено з чиєї збірки походять виставлені образи. Улаштовання такої виставки має на меті дві цілі: вшанування пам'яти померлих мистців, та познайомлення ширших кіл нашого громадянства, а зокрема молодь, а працями мистців українців минулих десятиліть. Виставка буде відкрита 9 жовтня і триватиме до 30 жовтня включно.

Головна Управа ОМУ

149 — 2nd Ave., New York, N. Y.

● Уряд Японії хоче позбавити вчителів права вибирати на власну руку тексти шкільних лектур, закидаючи вчителям, що вони вибирають здебільша комунофільську літературу. Юнія японських учителів, яка нараховує коло пів мільйона членів, проголосила боротьбу проти „реакційного" проєкту антикомуністичного японського уряду.

● КНИЖКИ—ЖУРНАЛИ ●

Зі Спорту

ТРИЗУБ — ГУНГАРІЯ 3:1 (2:1).

Торонто. — Уже вдруге — і двох тижнях, Тризуб переміг мадярів. До половини Тризуб виборов перевагу, яку по зміні сильно закріпив. Вислід міг бути кращий. Тризуб перевищав скорістю і бажанням перемоги. Перемога Тризуба дає пів-фінал в чаші Британського Консула. Стрільцями воріт були: Завадівський 2, Дмитрук 1.

Склад УСК ТРИЗУБ ТОРОНТО — Брілей, Коваль, Гороховʼянка, Камат, Бобинець, Деркач, Денис, Шевчишин, Аранджеловіч, Завадівський, Дмитрук, Келембет.

ПО ШИКАГО — ПОРАЗКА 0:3.

Торонто, 7. 9. 1955. — Україна — потерпіла на старті, в серії гор за чашу Арнольда непередбачену поразку до 10-го клюбу в табелі Н. Ліги — Ст Ендріюс Ірльскорт 0:3. Україна грала слабо — ня півгрі 0:1 Ст. Ендріюс виграв заслужено добуваючи ворота зі стрілів: Херсон, Івенс і Світ. Змагання відбуто на Стадіоні „Гемилтон" при вул. Шав. Глядачів відносно мало.

Богдан Прудиус.

Господарські Вісті

ГАРАНТОВАНІ ПЛАТНІ РОБІТНИКАМ

Деякі робітники домагалися того, щоб їхні працедавці загарантували їм платні. Якщо б заіснувало безробіття, то робітник із такого підприємства, де обовʼязують гарантовані платні, діставатиме 65 відсотків платні з фонду для безробіття і від підприємства впродовж пів року, а не так, як було досі, тільки з фонду безробіття. Але багато підприємців заявляють, що не зможуть погодитися на ці гарантовані платні, бо мусіли б збанкротувати на випадок більшого безробіття. З другого боку представники робітничих організацій заявляють, що робітникам належиться така стабілізація їхньої праці.

РЕКОРДОВІ ВИДАТКИ НА ЧАСОПИСНІ ОГОЛОШЕННЯ

Бюро оголошень при Товаристві Американських Часописних Видавців повідомляє, що видатки на часописні оголошення в місяці липні цього року дійшли до рекордової висоти і виносять 13.3 відсотка більше, як в тому самому місяці минулого року. Найбільше, бо аж на 32.2 відсотки, зросли видатки на рекляму авт. Фінансові реклями збільшилися від липня 1954 до липня 1955 — на 16.9 відсотка. Прибутки за рекляму — це найповажніша сума в прибутках американських часописів, бо американці розуміють вагу і значення реклями.

АМЕРИКАНСЬКІ КАЛЕДЖІ ШУКАЮТЬ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ

В Індіянаполісі, Індіяна, відбулася конференція представників каледжів із 37 стейтів, на якій ствердженo, що велике число цих шкіл потребують фінансової допомоги від підприємців і промислу. В цих зборах брали участь і промисловці, які зацікавлені в розвитку високого шкільництва.

„БЛИСКАВИЧНИЙ" ВИПРОДАЖ АВТ

Вже тепер почався „блискавичний" випродаж авт, щоб зробити місце для нових моделів із 1956 року, які появляться на ринку вже в листопаді цього року. Старі авта випродують без огляду на прибуток, а дуже часто додають ще всякого роду премії. В деяких торговців автами находяться великі запаси авт з 1955 року, і вони бояться, що важко буде продати ці авта, коли появляться нові моделі з 1956 року.

УРЯД ВИДАВ НА ДОПОМОГУ МОЛОЧАРСТВУ 1,200,000,000 ДОЛЯРІВ

Від 1932 року досі уряд видав на підтримку молочарства в цій країні 1,200,000,000 долярів. Ця сума рівняється прибутковим податкам 3,870,000 родин, які, крім голови родини, складалися б ще з жінки і двох дітей. Цих 1,200 мільйонів видано тільки до 1 червня цього року, а від того часу на підтримку молочарства видано дальших 300 мільйонів долярів.

ПРОМИСЛ ПОТРЕБУЄ МІДІ І БРОНЗИ

Представники мідяної і бронзової промисловостей вислали депешу до президента Айзенгавера, в якій просять його, щоб звільнив мідь і бронз зі списка сирівців, які уряд зберігає для оборонних цілей. Промисл так дуже потребує міді і бронзи, що просять Айзенгавера, щоб скликав надзвичайну сесію Конґресу, бо тільки Конґрес може вирішити цю справу. Промисловці домагаються звільнення з урядових складів 100,000 ф. міді, бо інакше деякі галузі промислу знайдуться в критичному становищі. Представник Оборонної Мобілізації заявив, що президент міг би видати наказ про звільнення міді з урядових складів, коли б справа йшла про оборону держави. Конґрес міг би змінити закон про зберігання сирівців для оборонних цілей.

НЕ ПРИЙМАЮТЬ 23,000 МІШКІВ КАКАО

До Ню Йорку прибув великий транспорт какао з Англійської Західньої Африки, але Харчовий Відділ департаменту рільництва не хоче прийняти цього какао, бо комісія ствердила, що зернята помішані з комахами. В цьому транспорті є 23,000 150-фунтових мішків какао. Цей транспорт відошлють назад. Недавно завернули були менші транпорти какао з Венесуелі та Гаїті. Вартість теперішнього транспорту виносить коло 1,000,000 долярів. Коли б це какао хотіли тут очищувати, то це коштувало б коло 100,000 долярів.

КОМІСІЯ ВИРІШУВАТИМЕ, ЩО ЗДА МОЖУТЬ ЗАМОВЛЯТИ ЗАКОРДОНОМ

Окрема урядова комісія має вивчити, що ЗДА могли б замовляти в чужих країнах. Ця комісія складатиметься з представників державного департаменту, департаментів оборони, торгівлі і внутрішних справ та делеґатів дрібних підприємців. Представники американських фірм нарікають, що уряд замовляє деякі оборонні предмети закордоном. Чужинні фірми невдоволені, що американський уряд деколи відкидає дешевші чужинні оферти і дає замовлення американським фірмам, хоч вони дорожчі. Ця урядова комісія вирішить на своєму засіданні при кінці цього місяця в Вашинґтоні, які частини машин, потрібних для оборони ЗДА, можна буде замовляти закордоном за частину з тих 65,000,000 долярів, які призначені на цю ціль.

МУЗЕЙ У КЛІВЛЕНДІ

Вже давно було потрібним подякувати всім українським Видавництвам, Редакціям та приватним особам, які надсилають примірники своїх видань до нашого музею. Особливо слід було відрізнити місцевих громадян зі старої міграції, які з великою зичливістю передали до музею цінні пожертви.

На першому місці є о. дек. А. Берик, який передав понад 250 книжок, не числячи різних газет та журналів. Далі: п.п. Д. Гавриляк 122 предметів, П. Сведрик 60, М. Левицький 67, Я. Оципок 55, Ю. Обаль 50, О. Кочан 28 і другі. З новішої еміграції особливо жертвенні: проф. М. Ждан, проф. І. Коровицький, інж. Ю. Яремкевич, А. Петрівська, М. Марковський, д-р В. Винар і другі. Якщо Музей належної подяки не зробив прилюдно, то лише з причин, щоб не обтяжувати „Свободи" такими дописами.

Хай вибачать ті, яких поіменно не згадано. Це забрало б багато місця.

Всім Жертводавцям щиро дякуємо й прохаємо не забувати Музей й на будуче.

Керівництво Музею

АДЕНАУЕР І БУЛГАНІН В МОСКОВСЬКОМУ ТЕАТРІ

Після нарад, на яких прийшло до зудару між Аденауером і Хрущовим, увечорі цього ж дня у великому московському театрі відбулася на честь німецької делеґації урочиста вистава шекспірівської пʼєси п. н.: „Ромео і Юлія". На фото зліва до права: міністер закордонних справ СССР В. Молотов, міністер закордонних справ Зах. Німеччини Гайнріх фон Брентано, канцлер Зах. Німеччини Конрад Аденауер і совєтський премʼєр Н. Булганін.

ВСЯЧИНА

ЯЙЦЕ З ЧЕТВЕРТОГО ВІКУ ПЕРЕД НАР. ХРИСТА

Під час розкопок знайшли в Феррарі в Італії незбите яйце, яке походить із четвертого віку перед нар. Христа. В шкаралупі було повно солоного плину, який туди дістався з землі.

НА ТИХОМУ ОКЕАНІ ЗНИК ОСТРІВ, ЯКИЙ НЕДАВНО БУВ „НАРОДИВСЯ"

400 миль на північний захід від Гавайських островів два тижні тому виник був острів, але тепер знову зник від водою. Гадають, що цей острів „народився" був із вульканічної ляви, хоч там тепер немає чинних вульканів. Але деякі вчені тепер побоюються, щоб на Гавайських островах не вибухли вулькани.

ДАВНІШЕ БУВАЛИ БІЛЬШІ ЗЛИВИ І ПОСУХИ

Деякі люди готові думати, що стихійні нещастя, як зливи, посухи і гаряч — це наслідки проб із водневими й атомовими бомбами. Недавня зливо внаслідок гураґану „Діяна" — це, кажуть вони, наслідки проб із атомовими бомбами. Але Л. М. Бейлі, який вивчає погоду в давніших роках, не вірить тому. Він знайшов в історії погоди, що в 1854 були гарячіші дні, як цього року. Тоді впродовж 12-ох днів температура в липні виносила по 95 ст. і більше, а впродовж 18-ох днів понад 90 ст. В 1819 році дня 26 липня коло Кетскіл, Н. Й., впродовж однієї години впало 10 цалів дощу; впродовж трьох годин його було 13 цалів. Бейлі каже: „Подумайте собі, що впродовж однієї години падає десять цалів дощу — яка це злива! Вона на кілька разів перевищає те, що сталося цього року внаслідок гураґану „Діяна".

ЖІНКИ ДОМАГАЮТЬСЯ СТАНОВИЩА ГЕНЕРАЛЬНОГО ПОШТМАЙСТРА

З резиґнацією пані Овіти К. Гоббі з становища секретарки здоровʼя, виховання й добродійности жінки не маючи своєї заступниці в кабінеті президента Айзенгавера. Асистентка голови Республіканського Крайового Комітету Берта Адкінс заявляє, що при найближчій нагоді жінка повинна зайняти становище генеральнюго поштмайстра або секретаря рільництва. Вона зовсім не думає звільняти когось із цих двох членів кабінету през. Айзенгавера, але гадає, що на ці два пости надавалася б жінка. В колах поштовиків заявляють, що це неможливе, щоб жінка могла вести Поштовий уряд, який затруднює майже пів мільйона працівників, які працюють в 40,000 урядах. Але на це відповідає конґресменка Катерина Ст. Джордж так; „Керування Поштовим урядом, — це те саме, що й керування домашнім господарством, яке ведуть жінки". Конґресменка К. Кнатсон заявляє, що жінка надається до того, що могла б керувати і секретаріятом рільництва. „Це зовсім можливе, каже вона, але це буде важко жінкам осягнути".

РИБАЛКА ВІДНАЙШОВ ПРОПАЩИЙ КОРАБЕЛЬ

Історики вважають, що один рибалка з Джорджіен Бей, Онт., правдоподібно віднайшов пропавший на водах Великих Озір майже 300 років тому корабель Сієра де Ля Саль — „Ґріффін". Археологи й історики наполегливо намагалися від багатьох років віднайти той корабель, що був першим судном на озерах Ірі, Гюрон і Мішіґен.

40 стіп довгий кіль з зарубами на „ребра" — ось і все, що залишилося з того корабля і віднайдено це у досі невиявленій бухті затоки Джорджіен Бей. Ніс корабля і стернове коліно, причеплені до кіля, є все ще в доброму стані. — („Канадійська Сцена").

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШИКАГО, ІЛЛ. — С-во Благовіщення Відділ 125 повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 18-го вересня, о год. 1-ій попол., в „Союзовім Домі" при 845 N. Western Ave. Побажаним є, щоб члени приходили та на час вплачували свої членські датки. — А. Стим, пр.; П. Яворська, Кас.; І. Подола, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ. Відд. 170 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 18-го вересня, о год. 6-ій веч., на 433 Hoboken Ave., близько 5 корнерс, недалеко від бувшого УНДому. Проситься усіх членів прийти і вирівняти свої вкладки та обізнатись з новим тимчасовим приміщенням. — І. Грабар, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відділ 347 відбудуться у неділю, 18-го вересня о год. 2-ій попол., в залі де звичайно. Просимо всіх членів прийти на ті збори. — С. Патен, предс.; С. Чопик, кас.; Гр. Тимчій, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Б-во св. Йосафата Відділ 217 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18-го вересня о год. 2-ій попол., в церковній залі при вул. Гудсон Евеню. Просимо всіх членів явитися на зборах маємо дуже важні справи до полагодження як також проситься довгуючих членів вирівняти свої залеглості. — М. Макусій, рек. секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відділ 252 відбудуться в неділю, 18-го вересня о 12-ій год. вполудне, в залі при 2250 В. Кортез. — Когут, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори 117 Відділу „Запорозька Січ", відбудуться в суботу, 17. вересня, о год. 8-ій веч., в домі при 33 Е. 7-а вул. II, в Ню Йорку. Обовʼязком кожного члена зʼявитися на збори. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, фін. секретар.

АЛЕНТАВН, ПА. — Б-во св. Арх. Михаїла Відд. 147, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18-го вересня, в парафіяльній залі, 803 Фронт вул., о 2-ій год. попол. Просимо членів прийти на означений час. Довгуючі члени якщо не вирівняють своїх вкладок цього місяця будуть суспендовані. — І. Зазворський, предс.; Г. Віленький, кас.; І. Федорак, секр.

Посмертні Згадки

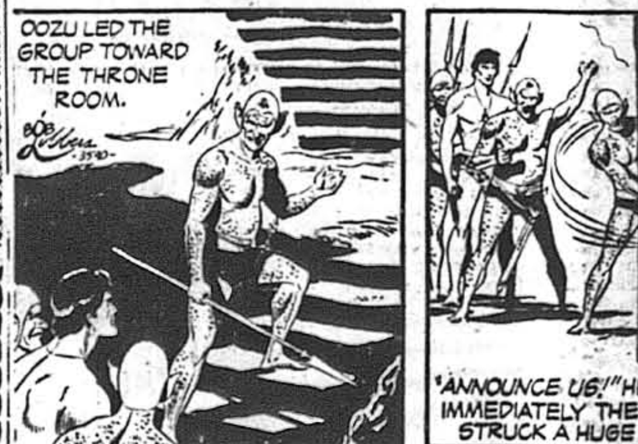
ЙОСИФ КВАСНІЙ, довголітній член УНСоюзу Відділ 257 в Лос Анджелес, Каліф., помер 31го серпня 1955 р., проживши 61 років. Покійний походив з села Карів, пов. Рава руська в Зах. Україні. Полишив в смутку дружину Ксеню, сина Йосифа, невістку і 4 внуки. Похорон відбувся 3-го вересня і похований на Forest Lawn Memorial Cemetery, Glendale, Calif. — В. Й. П.!

П. Сильчак, секр.

ІВАН КАЧАЛА, член Б-ва св. Йосафата Відділ 217 УНСоюзу в Рачестер, Н. Й., помер 6-го серпня 1955 р., проживши 72 роки. Покійний родився 1883 р. в селі Руда, повіт Рогатин, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1916 р. Полишив в смутку дружину Марію і пʼятеро дітей — сина Михайла і 4 дочки — Анну, Катерину, Марію, Софію і 2 внуки. Похорон відбувся 8-го серпня, при участі Членів, Родини і Знайомих з погреб. заведення до укр. греко-католицької Церкви св. Йосафата, а відтак на цвинтар Holy Sepulchre. — В. Й. П.!

М. Макусій, секр.

ТАРЗАН, ч. 3540. Знахідка.

AS TARZAN ENTERED THE ROOM HIS EYES WIDENED. THERE BEHIND THE THRONE WAS THE PLAQUE, SHERMAN'S MASTERPIECE!

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Узу повів гурт до престольної залі.

— Зголосіть нас! — наказав він. Негайно вартовий ударив в великий гонґ.

Коли Тарзан ввійшов до за-лі, його очі розширились. Там за троном був диск, Шерма-нів шедевр!